

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja dvakrat na mesec, in sicer 1. in 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

20 K, za pol leta 10 K, posamezna številka velja 1 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

pisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 11.

»Jugoslovanska obrtna zveza« naznanja, da se je dne 1. t. m. premestila iz prejšnjih prostorov v Sodni ulici št. 11 v Pražakovo ulico 3. Istotako se je premestilo tudi uredništvo in upravnništvo našega glasila »Jugoslovanski obrtnik«. Vse, ki se bodo v bodoče obračali, bodisi na J. O. Z., kot na glasilo, opozarjamo, naj upoštevajo novi nasov.

Vloge so si razdelili.

Odkar se je S. L. S. po zadnjem zapušniškem shodu notranje konsolidirala in utrdila strankarsko zavest pri svojih somišljenikih v Sloveniji ter razprostrla svoja organizatorična krila tudi po Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, odtlej voditelji demokratske stranke nimajo mirnega spanja. Venomer butajo s svojimi čolnici ob ladjo naše stranke, a doslej brezuspešno.

Programna brezidejnost in taktično demagoštvo karakterizirata naše demokrate. Edina politična misel demokratskih voditeljev je, kako omajati pri ljudstvu zaupanje v našo stranko in kako oslabiti njeno politično moč. Parazitstvo in lizunstvo naših demokratov na najvišjih mestih se jim doslej ni obneslo, fraza o klerikalizmu in avstrijkanstvu nima več privlačne sile, ker so se tudi v Belgradu poučili, da so voditelji demokratske politike med vojno v Ljubljani na veličastnih dinejih zapravljali narodno premoženje in popivali z avstrijskimi nadvojvodi in generali v času, ko je naše ljudstvo krvavelo v zadnji koči, ko so se vršile rekvizicije žita po revnih bajtah, ko so zadnje zvonove odvažali iz naših cerkva.

Edina politična glava slovenskih demokratov dr. Žerjav je z absolutistično pozo hotel ubiti v našem ljudstvu smisel za samoupravo. Razpuščal je naše občinske odbore, zapiral občinske tajnike, ovaljal in preganjal naše politične delavce, a

njegov politični Agromerkur se ni obnesel, njegov absolutizem je le pospešil konsolidacijo v vrstah S. L. S.

Tedaj so si slovenski demokrati razdelili vloge. Sklenili so, da bodo ločeno marširali, a skupaj napadali. Režiser dr. Žerjav jim je razdelil vloge: »Slovenski Narod«, glasilo dosluženih demokratskih političnih veteranov je dobil boben, »Jugoslavija« in »Domovina« pa sta jo po naročilu urezala s harmonikami, vsak po svoji stezi. Nazadnje so spravili med godce tudi »Kmetijski list«, kateremu so privoščili le Miklavževega konjička.

Demokrati so ustanavljali nove stranke, ki so rasle kakor gobe po dežju. Ustanovila se je Samostojna kmetijska stranka, Narodnosocialna stranka, Franketijeva Samostojna obrtna stranka, poleg teh pa še razne mladinske in starinske klike. V ozadju vseh teh strank in stranic so stali bankirji in politični pustolovci. Izvoznitvo je cvetelo, kronsko valuto so nam uničevali in razsipali narodno premoženje, a vse to so bila sredstva, da se je koval kapital za demokratsko časopisje.

Slovenski demokrati so se igrali stranke. — Potom stanovskih političnih strank so skušali odtujiti S. L. S. posamezne stanove. V tem boju jim je pošel izvozniki in verižniški kapital, Vrste S. L. S. ni mogel omajati boj stanovsko-političnih strank.

Nič resnosti, nič politične uvidevnosti, nič strankarskega takta ni pri naših demokratih. Kar danes zinejo, jutri preklicujejo, kar danes blagoslovljajo, jutri preklinjajo. Načelni so samo v demagoštvu, kateremu se je v zadnjem času v sotskolskih vrstah pridružila pravcata hribovska surovost.

Demokratska breznačelnost ni izbirčna v sredstvih. Slovenskemu ljudstvu treba vzeti avtonomijo, da bo naš kmet radi vsakega potnega lista šel v Belgrad, da bo vsakega vaškega učitelja nastavljal

Belgrad, da bo vsakega občinskega tajnika odstavljaj Belgrad. Če jim doma ni dobro, se slovenski demokrat, Žerjav vzdigne v Belgrad. Tam upajo slovenski demokrati preje priti do političnega vpliva. Da bi odondod diktirali nad slovensko pokrajino, hočejo vso našo upravo centralizirati.

Imovino bivše kranjske dežele so nam zapravili, pustili so nam le dolgove. Iz Belgrada so poslali generala Smiljaniča s famoznim tajnim poveljem proti slovenski duhovščini ter Vasiča, da razpolaga z demobilizacijskim blagom. V Belgradu se lažje vlada in gospodari brez ljudske kontrole, zato so si izbrali naši liberalci centralizem za svoj političen cilj.

Posledice demokratske objestnosti se že kažejo v fermanih, ki prihajajo dan na dan pokrajinski vladi v Ljubljano.

Demokrat Davidović je prepovedal poverjeništvu za notranje zadeve, da ne sme dati na razpolago policije za deložiranje milijonarjev, dasi je bila naredba št. 166 še vedno v veljavi in se ni razveljavila v ministrskem svetu. Pribičević hoče sam nastavljal v Sloveniji okrajne šolske nadzornike, bivši poverjenik za socialno skrbstvo dr. Gosar je dobil prepoved, da ne sme brez sporazuma z demokratom dr. Kukovcem nastavljal uradnikov v svojem resortu, o veljavnosti naredb pokrajinske vlade hoče odločati demokrat Kukovec sam.

Deželna vlada za Slovenijo je sklenila, da se dne 17. oktobra izvrše pri nas občinske volitve in je to sporočila ministru Davidoviću v Belgrad. Demokratom je zmanjkalo volilnega fonda, zato so izsilili od drugih strank prost izvoz žita, pri katerem upajo zopet napolniti strankine blagajne, zato so po svojem ministru Davidoviću prepovedali izvršitev občinskih volitev v Sloveniji.

Demokratom je pošel kapital, zato je treba novih sredstev. V narodnem gospo-

darstvu pri izvozu so prevzeli vloge bankirji, v politiki pa jo prevzemajo njihovi pooblaščenici, demokratiški advokati. Ako bo šlo po pravilih demokratskega glasila »Slovenski Narod«, ne dvomimo, da bodo milijonarji prejeli v najkrajšem času vrnjene kavicije, ki so jih vplačali v stanovanjski fond. Uspehi dr. Gosarjevega truda bodo čez noč anulirani, in če pride po par mesecih nov poverjenik, bo moral pričeti pri abc.

Politične vloge so si razdelili naši nasprotniki, z novim naporom so pričeli. V Ljubljani se že poznajo posledice prostega izvoza, zloglasno »Jutro« z Milan Plutovo preteklostjo in njegovo vojaško izvežbanostjo se je pridružilo demokratskim kričanjem, v »Mariboru« mu obeta sekundirati »Tabor« podobnega izvora.

Nov napad pripravljajo slovenski demokrati na neprodirno fronto SLS. Čas za volitve v ustavotvorno skupščino je predurmi, naša stranka se jim zdi še premočna, ne obetajo si uspehov, zato skušajo razredčiti naše vrste z zvijačami.

Demokrati so preložili občinske volitve, naše ljudstvo pa bo preložilo demokratske demagooge s političnega pozorišča v odvetniške pisarne in uredništva liberalnih listov. Naše ljudstvo je pripravljeno, da izvede volitve v ustavodajno skupščino tudi brez volje demokratskih ministrov.

Slovenska vas in slovenska kmetska hiša.

Sestavil prof. D. V.

(Dalje.)

Najvažnejši del kmetskega dvora je stavba, kjer prebiva človek, t. j. hiša, bodisi da stoji sama zase, bodisi da je združena z gospodarskimi poslopji v celoto pod enotno streho.

Gotovo je, kakor smo že omenili, obstojalo človeško stanovanje prvotno iz same enega prostora, katerega je, posebno v mrzlejših krajih, človek celo delil z živalmi. Da, trdimo celo lahko, da je bil v mnogih slučajih glavni prostor hiše hlev, v katerem je iskal človek zavetišča pred mrzlim podnebjem. To dejstvo opazujemo lahko še dandanes v revnih krajih pri manjkulturnih narodih in tudi pri nas spijo hlapci na kmetih večinoma in celo radi, posebno pozimi, v hlevih, češ da je pri živini topleje.

Polagoma se je človeško stanovanje ločilo od hleva, ali obratno, obstojalo pa je še vedno iz enega prostora, v katerem so kurili na odprtem prosto stoječem ognjišču v svrhu razgrevanja prostora, kuhali in tudi spali ob neugodnem in mrzlem

vremenu. Ker ni imel ta primitivni dom dimnika, si je iskal dim izhoda, kjer je mogel. Uhajal je skozi streho in vrata. Ob vetrovnem vremenu ni bilo samo kurjenje skoraj nemogoče, ali vsaj vsled dima nadležno, ampak tudi zelo nevarno. Z namenom, da bi otežil pristop vetru k ognjišču, je zgradil človek pred svojim stanovanjem zaprt prostor. Nastala je naša sedanja veža ali lopa, enostanična hiša se je razvila v dvostanično. Enostanične, kakor tudi dvostanične hiše z odprtim ognjiščem, brez dimnika imenujemo dimnice.

Enostanične dimnice so dandanes pač že zelo redke, dvostanične so se še deloma ohranile pri alpskih Nemcih in pri Slovencih ob slovensko-nemški meji na Štajerskem, kakor na Kozjaku in na Pohorju, seveda tudi pri drugih narodih. Te dimnice imajo sicer za razgrevanje stanovanjskega prostora lončeno peč, ki pa se kuri v izbi. Tudi kuhajo večinoma na odprtem ognjišču pred pečjo. Na te dimnice nas spominjajo alpske kuhinje, v katerih se kuha samo na odprtem ognjišču. Ohranil se je tu intam celo kotel, v katerem so kuhali jedila, ali pa visi še sedaj od stropa vsaj veriga, na kateri je nekoč visel kotel, dočim so tega sezidali poleg ognjišča. Tovrstne kuhinje so se, razen v Primorju, ohranile tudi še v Julijskih Alpah in v Bohinjski dolini ter sploh tu intam v goratih krajih Slovenije. V slovenskih pastirskih kočah na planinah je kotel še vedno običajna prikazen med kuhinjsko posodo. Tudi na Dolenjskem se poredkoma še uporablja nad ognjiščem viseč kotel, toda le ob slovesnih prilikah, kadar je treba kuhati večje množine in za večje število oseb, kakor ob gostijah, kolinah itd.

Znano je, da si na Primorskem skoraj ne moremo misliti kuhinje brez kotla, toda primorska hiša s kuhinjo vred je drugega izvora in bomo o nji govorili pozneje.

Odprto ognjišče ni bilo za naše mrzlejšje kraje posebno pripravno, ker je pozimi premalo grelo, kar vedo dobro naši Primorci, ko jih ob mrzlejših dneh na eni strani zebe, na drugi strani pa se pražijo. Pa tudi bivanje v dimnicah z lončenimi pečmi ni bilo vsled dima posebno prijetno. Prestaviti je bilo torej treba prostor, kjer se kuri in kuha, ali z drugimi besedami, ognjišče v vežo. S tem je bila dosežena prva udobnost kmetske hiše. Po izbi se je razširjala udobna toplota brez nadležnega trajnega dima, ker se je peč kurila od zunaj in je dim odhajal skoz streho na prosto.

Nemški etnografi trdijo, da so imeli Romani in Germani v starejši dobi posebne prostore, ki so se dali od zunaj kuriti in ki so služili kot kopalne sobe, peči same pa za peko kruha in sušenje sadja. Te stavbe so bile ločene od stanovanjskega prostora

in prvotno skupna posest vse vasi. Pre-možnejši so si seveda zgradili lastne kopalne sobe, katere so si polagoma vsled udobnosti spremenile in preuredili v stanovanja. To je pač mogoče, a vrjetnejše je, da je želja po udobnosti prestavila ognjišče iz izbe v vežo.

Šele sedaj moremo v resnici govoriti o dvostanični hiši, ki obstoja iz izbe in veže, ki je obenem tudi kuhinja. Ta dvostanična hiša je, kakor sta to dokazala vseučiliška profesorja Meringer in Murko, značilna ali tipična ne samo za nemške in slovenske alpske dežele, ampak deloma tudi za balkanske, kakor za Bosno, severni del Srbije in celo za Bolgarsko. Četudi se nam zdi to skoraj neverjetno, je vključ temu po raziskovanjih dokazano in najboljši dokaz o nemško-slovanski kulturni skupnosti Srednje Evrope.

Kakor je bila veža že prej v topli letni dobi zbirališče družine, se je tudi sedaj, posebno pozimi, zbirala družina okoli domačega ognjišča v veži. Kuhali so še vedno večinoma na ognjišču, saj se je še do današnjega dne ohranil celo kotel, viseč nad ognjiščem. Toda ognjišče je polagoma zgubilo svojo obširnost in se skrčilo do oblike, kakoršno ima še dandanes. Četudi je splošno izginil kotel iznad ognjišča, služi vendar še dandanes ognjišče vsaj v poletni dobi in za malenkostne stvari za kuhanje. V premožnejših hišah je seveda v novejši dobi nadomestil ognjišče moderni štedilnik. Poleg ognjišča vzdignan, seveda obširnejši kotel, služi le še za svinjsko kuhinjo, velika lončena peč pa za pečenje kruha in ogrevanje izbe.

Vsled nevarnosti pred ognjem so tisti del veže, kjer se je kurilo, obokali. Še dandanes najdemo mnogo hiš, pri katerih tvorita sicer veža in kuhinja le en prostor, toda prostor nad ognjiščem je obokan, dočim nima veža mnogokrat niti stropa, da se lahko opazuje iz veže od dima očrnele streha. Pozneje šele se je razvila trostanična hiša, ko so ločili vežo od kuhinje z zidom in z vrati. Kuhinja je dobila še poseben izhod na dvorišče, veža pa se je zelo skrčila na račun kuhinje.

Trostanična hiša znači že precejšen napredek, vendar se je, posebno pri Slovencih razširila v četverostanično. To se opazja na slovensko-nemški meji v Ziljski dolini na Koroškem, kjer so slovenske hiše splošno štiristanične, nemške pa trostanične, torej v starejši, prvotni obliki. Slovenska hiša je namreč dobila na račun izbe nov prostor, pristopen iz izbe, t. j. »kamerca« ali štajerski »štibelc«. Obe besedi sta seveda tujega izvora.

Kamerca ni sicer bistven del kmetske hiše, vendar je precejšnjega pomena, kar je že razvidno iz tega, da je malo sloven-

skih kmetskih hiš brez nje. V kamerco se umakne gospodinja pred porodom, kamerca služi kot prenočišče za tujce, sicer je pa navadno spalnica odrasle kmetke hčere, mnogokrat pa tudi zakoncev samih. Če sta brez otrok. Kamerca se do novejših dobe, dokler niso bile še razširjene majhne litoželezne peči ni kurila, ampak se je segrevala iz izbe, s tem da so puščali vrata odprta. V mnogih hišah je peč tako postavljena, da sega ena polovica v kamerco. V številnih rodbinah tudi štiristanična hiša ni zadostovala. Nastale so vsled tega večstanične hiše z posebnimi stanicami za prevžitkarje, hlapce in deklet. Splošno pa je za vse slovensko ozemlje, izvemši Primorje in deloma Notranjsko, tipična tri- oziroma štiristanična hiša.

Iz navedenega lahko sklepamo, da moremo na slovenskem ozemlju razlikovati tri glavne tipe kmetke hiše in sicer: 1. že precej redke dimnice, 2. dvo- ali večstanične brez dimnice, ki jih imenujemo gornje nemške kmetke hiše, 3. primorsko hišo. Gornjenemška hiša ima zopet tri podtipa, namreč: a) frankovska, b) bavarska, c) alemanska hiša. Za naše pokrajine pride v poštev v največji meri frankovski tip. Ti trije podtipi se v starejši prvotni obliki ne razlikujejo mnogo drug od drugega. Glavni razloček obstoji v razvrstitvi in v številu posameznih prostorov. Število prostorov, kakor tudi njihova razdelitev je seveda odvisna od prevladanja te ali one gospodarske panoge, od obširnosti posestva in od števila družinskih članov.

Za slovensko, kot prehodno ozemlje, je sploh težko določiti pokrajine, v katerih bi izključno prevladoval ta ali oni izmed navedenih tipov. Povsod se kažejo najrazličnejši tuji vplivi. Razen tega ne smemo pozabiti, da sta moderni stavbni red in mestni vpliv uničila deloma tudi na kmetih v marsikaterem oziru tipične kmetke stavbe. Pri zgradbi novih poslopij se pa nikdo ne ozira na praktičen in narodno-umetniški slog kmetkih stavb.

Brez risb je skoraj nemogoče na kratko označiti razlike med posameznimi stavbnimi slogi kmetkih domov. V sledečem hočemo poskusiti, določiti za posamezne slovenske pokrajine najbolj značilne tipe slovenskih kmetkih hiš. Poudariti hočemo še enkrat, da je pri večstaničnih stavbah v največ slučajih značaj stavbe odvisen od gospodarske panoge, ki prevladuje v kakem kraju. Tako na primer ne poznajo starejše stavbe, bodisi tega ali onega tipa, v krajih brez vinske trte kleti v našem pomenu. (Dalje prih.)

O razvoju obrti in trgovine.

(Dalje.)

S tem pa, da so izgubljala koroška mesta svojo veljavo, so se povzdignili razni kraji na bivšem Kranjskem. Središče vsega je bila seveda Ljubljana; tu je bilo kaj živahno, saj so prihajali semkaj tovari in vozovi z Gorenjskega, deloma Koroškega in z vsega Dolenjskega. Valvasor piše o njej: »V mestu prebiva najodličnejše plemstvo, zlasti pa take osebe, ki so v deželni službi, deželni gavar, deželni upravitelj, vicedom, deželni odborniki, uradniki, doktorji prava in zdravilstva, tajniki in slični ljudje. Ljubljana je kakih 50 let sem znatno napredovala tako po lepoti hiš, kakor po številu prebivalcev in vnanjem sijaju. Če si namreč ob začetku tega (17.) stoletja videl v mestu komaj 4 kočije, jih lahko zdaj našteješ čez 50... Poleg visokega plemstva in deželnih uradnikov stanuje v Ljubljani tudi mnogo meščanov in obilo preprostega ljudstva, tako, da najdeš večkrat po 3, 4, celo 5 ali 6 družin v ne posebno prostorni hiši. Vendar je večina meščanov tujcev in redko ostane kaka družina v mestu do 3. rodu, ker se preje odpravijo drugam, nastopijo višje službe, ali pa izmro. Zato najdeš tu: Kranjce, Švabe, Šlezjane, Moravce, Čehe, celo Dance, Pomorice, Holandce in Francoze, tako, da tretji del meščanstva sestoji iz tujcev. Vendar imajo iste običaje, ki se strinjajo z nemškimi. — Čuditi se je, da je v mestu, ki je tako bogato na vinu, najde malo prepira in razprtij, kar je pripisovati čuječnosti oblasti. Sicer število (oboroženih) meščanov ne znaša več ko 500 mož, vendar se v slučaju sile lahko oboroži tri do štiri tisoč prebivalcev. Na čelu jim stoji stotnik, ki se izvoli iz njih srede in je navadno kak za- služni župan. Pomagata mu dva podporočnika in 3 praporščaki, ki zapovedujejo trem četam meščanom, izmed katerih mora biti vsakdo s puško oborožen.« Najbrže je pa segel naš zgodovinar v številnih pre- visoko, ker celo sto let pozneje uradni za- piski ne izkazujejo več kot 10.000 prebival- cev.

Promet je bil v tem času že zelo živa- hen. Naš zgodovinar ga opisuje s sle- dečimi besedami: »Trgovina je zelo živa- ha, ker stoji mesto v središču raznih dežel in pošilja svoje blago na tri strani. V Italijo pošilja Ljubljana železo, volno, žito, ži- vino in dobiva od nje svilo, sukno, sol, diša- ve in morske ribe. Na Hrvaško izvažajo omenjeno blago in dobiva zanj kožuho- vino, živino, med in drugo. Na Solno- graško in Bavarsko pošilja vsako leto mnogo cen- tov medu in pripravljane medice. Razen tega pošilja na sever tudi italijansko bla- go, dragocena vina, živo srebro, baker in

dobiva za to volno, ustrojeno usnje in dru- ge za domače gospodarstvo potrebne stvari.«

V Ljubljani je cvetelo poleg že ome- njenih obrti v posebni vrsti še klobučar- stvo, ki pa je zadobilo, če že ne smrtni, vendar pa občutni udarec, ko so Turki za- vzeli Kandijo (Kreto), kamor so ljubljanski klobučarji izvažali svoje produkte v obilni meri. Trgovina pa, ki je bila z Ogrsko zelo živahna, je začela bolj in bolj propadati, ko so Ogrji zavzeli Kanižo. Prej je imela Ljubljana celo lastno papirnico in pred »Nemškimi vrati« v Trnovem, steklar- no, ki sta pa v kratkem času obe preminuli. Ljubljana je vedno bolj in bolj cvetela in ne smemo se čuditi, da so se poleg doma- čih pristnih izdelkov udomačili tudi tuji pod tujim vplivom. Obrt je sicer na prist- nosti nekoliko osiromašila, gotovo pa se je tembolj razvila. Izdelovanje baržuna (žameta), svilenih izdelkov, fine tkanine in damasta so pospešili razni italijanski trgovci; po Nizozemskem in beneškem na- činu so pa izdelovali Ljubljančanje razno- vrstne čipke.

»Drugi meščani, ki niso trgovci,« pra- vi Valvasor, »se živi z delom svojih rok in takih je veliko število. Preprosto ljudstvo pa dela za dnino. V to vrsto spadajo voz- niki, poganjači, posojevalci konj, brodarji, ribiči, drvarji, težaki, vrtnarji in drugi ljud- je... Noša Ljubljančanov je tako dostoj- na, čedna in snažna, da kar nič ne zaosta- jajo za meščani kakkega imenitnega mesta v Nemčiji. Plemiči se nosijo po nemški in francoski modi; v tem ji mslede tudi hčere in žene odličnih meščanov. Navadni jezik v Ljubljani je kranjski (slovenski) in nem- ški, pri plemstvu in trgovcih italijanski. Piše se le v nemškem jeziku.«

(Dalje prih.)

O trošarini.

Dne 25. septembra so stopila v velja- vo nova določila finančnega zakona za leto 1920/21 o davku na poslovni promet. Tro- šarina se je ali izdatno zvišala na že do sedaj trošarini podvržene predmete ali se je pa še na one, ki so bili do sedaj prosti, na novo naložila.

Kriče vedno in vedno, da je draginja že dosegla svoj ekstrem, a kakor nas po- učujejo višji krogi, temu ni tako in še »za- dovoljni« moramo biti, da blago tako ce- neno kupujemo! O, bridka ironija! Obrt- nik, ki si že do sedaj z veliko težavo pre- hranjeval svojce, sedaj jih boš morda bolj lahko, ko bodo cene blagu sameobsebi po- skočile za kakih 50% ali pa še več.

Predmeti, ki jih v naslednjem navaja- mo, so podvrženi trošarini, bodisi da se

izdelujejo v državi, bodisi da se uvažajo iz inozemstva v Srbijo. Trošarina se plača pri trdnih telesih od čiste teže, pri tekočinah pa od prostornine, ki jo zavzema tekočina. Plačuje se v gotovini v zlatu, ali v trošarinskih vrednostnih znamkah, ki se kupijo za srebro z 2% nim popustom. D. v zl. (Dinar v zlatu) se računa tačas 8 kron.

Ako je kdo osumljen tihotapstva s trošarinskimi predmeti, ga smejo vobče državni organi zasledovati, pregledovati stanovanja in druga poslopja, ako je po okoliščinah opravičen sum, da so se tihotapci skrili ali pa, da so prikrili blago. Pred preiskavo mora oblastvo izdati onemu, čigar stanovanje naj se preišče, odlok, na katerega podstavi se uvaža preiskava. Preiskava se mora vršiti vpričo dveh državljanov. Po izvršeni preiskavi mora oblastvo tistemu, čigar stanovanje se je preiskalo, izdati potrdilo o uspehu te preiskave.

Prijave in naknadnega plačila trošarine je oproščen, kdor nima v zalogi več kakor: 10 kg sladkorja, 5 kg kave, 10 kg kavni nadomestkov, 10 kg riža, 10 litrov olja, 25 litrov piva, 5 litrov finih vin, po 5 litrov likerja, konjaka in ruma, 1 liter esencije za pijače, 10 kg sveč, 10 kg karbida, po 5 litrov špirta in žganja, 1 liter kisove (ocetove) kisline, po 20 litrov mineralnih voda in 1 kg drož. Kdor ima od omenjenih predmetov večjo množino, mora to naznaniti in za zalogo plačati trošarino. Netočna naznanila se strogo kaznujejo. Glede naknadne trošarine veljajo še te-le določbe: 1. Žarnice in kresila, ki so bila pred 20. septembrom instalirana v rabi ne plačajo naknadne trošarine, 2. Pivo zunaj pivovaren plača za vsakih 100 litrov brez ozira na ekstraktno vsebino po 16 dinarjev v zlatu.

Od žganja se plačuje v vseh pokrajinah razen v Srbiji po 5 dinarjev v zlatu za vsako hektolitersko stopnjo; za ono, ki se uvažja iz inozemstva, se plačuje razen carine še po 10 dinarjev v zlatu trošarine za vsako hektolitersko stopnjo.

V pokrajinah izven Srbije se ne pobira trošarina na žganje, ki ga kuhajo posamezniki iz lastnih proizvodov in za lastno domačo potrebo. Kdor želi kuhati žganje za domačo rabo trošarine prosto, mora nabaviti dva izvoda »prijavnega lista« po obrazcu štev. 12; izpolniti stolpce od 1 do 8 v obeh izvodih ter dobiti v stolpcu 9 od pristojne občinske uprave potrdilo, da so navedbe resnične, da so snovi, iz katerih želi kuhati, njegov lastni pridelek in da ne trguje z alkoholnimi tekočinami (žganjem, špiritom, pivom, vinom). S tako potrjenima izvodom prijavnega in preglednega lista se mora prijaviti

pristojnemu oddelku finančne straže; ta izpopolni še, kar treba, in vrne en izvod prijavniku. — Žganje se sme kuhati edinole v dovoljenem času, tedaj pa noč in dan. Žganje, ki se je kuhalo trošarine prosto za domačo potrebo prekuhavati ni prepovedano, vendar se mora tudi ta vrsta kuhe prijaviti pristojnemu oddelku finančne straže in izpolniti vsi predpisi, ki za to veljajo.

Glede žganja smo omenili nekoliko bolj obširno, ker se po deželi trosijo vesti, da se žganje za domačo potrebo ne sme kuhati trošarine prosto. Kdor more, ga lahko kuha, vendar pa opozarjamo, da se mora držati natančno teh navodil, sicer bi se mu lahko primerilo, da bi ga sama trošarina več stala, kot če bi kupil že izgotovljenega žganja.

Trošarina se je povišala na sledeče predmete: 1. **Sladkor.** a) na sladkor, izdelan iz sladkorne pese ali sladkornega trsa (100 din. v zl. za 100 kg), b) na skrobni sladkor, sladkor iz sadja, grozdja, slada ali krompirja (20 din. v zl. za 100 kg); 2. **pivo** (2 d. v zl. od hektoliterske stopnje ekstrakta); 3. **kresiva** (do 25 g teže 1 d. v zlatu), mizna in stenska (6 d. v zl. za komad); na ognjila in kremen se ne pobira trošarine; 4. **alkohol** (špirit) (10 d. v zlatu za hektolitersko stopnjo alkohola) izvzemši ono izdelovanje, ki se je trošarine prosto kuhalo za domačo potrebo; 5. **kvass** (1 d. v zl. za kg.)

Trošarina se je na novo uvedla na sledeče predmete: 1. **Kava** (100 d. v zl. za 100 kg), 2. **kavni nadomestek** (30 d. v zl. za 100 kg), 3. **riž** (20 din. v zl. za 100 kg), 4. **olje**, ki se rabi ali se more rabiti za jedilno, kakor ogljikovo, laneno, bombažovo i. dr. (20 din. v zl. za 100 litrov), 5. **fini vina** (300 din. v zl. za 100 litrov), to so vina, ki imajo 16% ali več alkohola ali 5% ali več sladkornega izvlečka, ne glede na ime, ceno in izvor. Za fini vina se umevajo: šampanjec, malaga, pelinkovec (vermut), sherry, ciprcan, kseres, malvazija, moškat, kapsko, martsko, madejra, marsala in podobna. Toda vina, ki imajo nad 22,5% alkohola, se smatrajo že za špirit; od njih se plačuje trošarina 10 din. v zl. za hektolitersko stopnjo. Za šampanjec pa se smatrajo tudi vse one tekočine, ki imajo v sebi vino ali sadno vino, ki imajo nad eno stopnjo alkohola in ki se pri odpiranju enako penijo. Vina, ki imajo običajno nad 22,5% alkohola, so ta-le medicinska vina: aromatično Bellovo pipsinsko vino, Boudaltovo pepsinsko, Burkovo kinovo, železnato kinovo, kinovo, pepsinsko, kinovo kakao itd., 6. **liker, konjak, esence** za pijačo (400 d. v zl. za 100 litrov) in **rum** (300 din. v zl. za 100 litrov). Esence za napravljanje limonade in podobnih

brezalkoholnih pijač ne plačujejo trošarine, 7. **sveče** razen lojevih in voščenih (20 din. v zl. za 100 kg), 8. **električna razsvetljava**: 1. a) od žarnic po njih jakosti, t. j. po številu normalnih sveč, in b) od obločnic mesečno po 10 din. v zl., ne glede na to, koliko časa so bile dotični mesec v rabi; 2. za žarnice do 32 normalnih sveč se plača enkrat za vselej 5 din. v zl., za žarnice nad 32 normalnih sveč pa prav tako enkrat za vselej 0,30 din. v zlatu za vsako normalno svečo; 3. v krajih kjer je proizvodnja električnega toka za mestno razsvetljava v rokah občine, plačuje ta polovico določene postavke, toda samo, če nabavlja žarnice neposredno občina sama iz inozemstva ali od domačih tvornic, in sicer le za potrebe mestne razsvetljave; 9. **svetilni plin**. Na svetilni plin se pobira za vsak kubičen meter plina 0,20 din. v zl., ne glede na to, iz česa in odkod se dobiva. V krajih, kjer je proizvodnja plina za mestno razsvetljava v rokah občine, plačuje ta polovico te postavke, toda samo za mestno razsvetljava; 10. **kalcijev karbid** (30 din. v zl. za 100 kg); 11. **kisovo kislino** (2 din. v zl. za vsako stopnjo jakosti). Namesto na kisovo kislino, izdelano v državi, se zaradi lažje kontrole pobira trošarina na sirovino, t. j. kalcijev akcet, in sicer 110 din. v zl. za vsakih 100 kg; 12. **mineralne vode**: a) na vse mineralne vode, ki se dobivajo kot take v prirodi, ne glede na to, ali jim je dodana primes ali ne, 0,20 din. v zl. za vsak liter; b) na vse druge oslajene, okisane ali kakorkoli začinjene vode, pripravljene iz navadne vode, ako nimajo v sebi alkohola ali pa ga imajo v sebi, toda ne nad 1%, kakor n. pr.: sodavica, pokalica, sinalko i. dr., v znesku 0,10 din. v zl. za vsak liter.

To bi bil splošen in površen pregled novega finančnega zakona. Kdor se želi natančneje in podrobneje informirati o vseh trošarino zadevnih predpisih, naj si blagovoli nabaviti Uradni list št. 110 od 23. septembra 1920.

Veliki obrtniški tabor na Štajerskem.

Če prebiramo časnike, beremo povsod, da se vse organizira, da vse mrzlično dela na to, kako bi se vzdržali na površju in ne le se vzdržali, ampak tudi napredovali. Naši nasprotniki prirejajo obrtne shode, obrtne sejme in mi? Gledamo z odprtimi ustmi in zaprtimi ušesi, spimo kot zajci z odprtimi očmi! Ali nimamo one samozavesti, ali nimamo onega poguma, da bi stopili na plan? Poguma nam ne manjka, samozavesti temmanj, saj vemo, zakaj se borimo, saj stopamo z odkritim progra-

mom v boj, medtem ko naši nasprotniki pod raznimi »nadstrankarskimi« frazami pridobivajo celo naše zavedne politično-stanovske pristaše. In prav imajo! »Ah, tepci, kdor more, pa nočel!« Prav imajo. Tepci niso oni, ki izkoriščajo v lasten prid vsako priložnost, tepci smo mi, ki naših ljudi dovolj ne poučimo, ker smo zaspani in čakamo, kot so čakali Izraelci na mano v puščavi. Čakamo, kdaj nam bodo pečena piščeta sama letela v grlo, kdaj nas bodo obrtniki, naši politično-stanovski somišljeniki počeli drezati: Ti slišiš, tu in tu bi bili že davno lahko ustanovili »Obrtno zvezo«, če bi bilo le količkaj zanimanja! A vse spi, kot Matjaževa vojska. Le od časa do časa se kdo prebudi, kot medved v zimskem brlogu, pride pogledat, če je že prišla zlata pomlad obrtništva in ko vidi da je še ni, si misli: »Povrnimo se, bomo pa še enkrat zadremali, se nam bo morda še kaj lepega sanjalo in ko se prebudimo — bo že polno organizacij, Obrtne zveze bodo že kar »avtomatično« delovale, mi bomo samo pristopili, plačali članarino in — udobneje živeli.« Tako se tolaži eden, tako se tolažimo vsi! Obrtniki! Naša pomlad je že tu! Ne dremajmo več, zdramimo se! Zganimo se!

Hvalevredna je ideja, ki so jo sprožili pri osnovanju »Obrtne zveze« na Rečici ob Paki, naj bi se vršil dne 21. novembra ob pol 11. uri predpoldne na postajališču v Paškovasi pri g. Josipu Miheliču Veliki obrtniški tabor za Savinjsko, Mislinsko in Šaleško dolino. Vaša dolžnost pa, o štajerski obrtniki, je, da se omenjenega tabora tudi v resnici mnogoštevilno udeležite. Pokažite nam Kranjcem Vašo vnemo za organiziranje, pokažite pot do boljšega stanja! Obrtniki, polnoštevilno na omenjeni tabor v zavesti, da se borite za dobro stvar, s prepričanjem, da boste delovali v organizaciji, koje načela temelje na krščanski podlagi, ki je stanovsko-politična organizacija in ki se, če ne edina, gotovo pa najbolj prizadeva in žrtvuje za dobrobit obrtništva, njega obstoj in razvoj! Pokažite, da vam ni vseeno, kje delujete, da spoštujete in ljubite nauke, ki vam jih je vcepila vaša mati v srce, ko vas je učila delati križ, učila moliti! Zavedajte se, da je načelo: »Če bom delal, bom tudi živel« izgubilo svoj prvotni pomen, zavedajte se, da duh časa kliče: Če nočeš poginiti, se organiziraj!

Kaj pa je organizacija? Ti si obrtnik, sam ne moreš vsega izvrševati; dobiš si pomočnika, vajenca. Je že neke vrste organizacija. Kar sam ne moreš storiti, skušaj dopolniti s pomočjo drugih. In ti, ki nisi premožen obrtnik upaš, da boš mogel v tej grozni draginji, ko te od vseh strani pritiskajo z raznimi novimi davki in nakla-

dami, ti misliš, da boš mogel sam od sebe, ne le se vzdržati, prehranjevati svojo družino, ampak še celo napredovati? Motiš se! Velepodjetniki, banke in veleindustriji se ne čutijo dovolj močne same zase, ampak se družijo in ti, ki nimaš mnogo več kot po domače »od rok do ust«, ti misliš, da boš sam mogel konkurirati z železnimi ljudmi — stroji v tovarni! Motiš se! Ali boš ti mogel za isto plačo izdelati čevlje in obleko, kot jih bo izvrševala tovarna? Nikakor ne!

Poglej v prirodo! Ali si že kdaj opazoval jastreba in vrane, si že opazoval mravlje? Samo ena vrana se ne upa blizu jastreba, jata vran ga prežene; mravlje si napravijo in nagromadijo cele kupe, rekli bi umetno sezidanih bivališč, kojim se človeški um zaman skuša načuditi! Ravnaj se po zgledu teh brezumnih živali! Iz prirode spoznaj, da moč in upoštevanje ne prihaja iz posameznika, ampak iz celokupnosti.

Še bolj važna organizacija pa, kot organizacija sama na sebi, je politično-stanovska organizacija, koje naloga je, vzgajati obrtnike strokovno in politično. Ene vrste ptiči skup lete, enega mišljenja obrtniki se moramo združiti, če hočemo, da bodo naša verska načela dobila vsega spoštovanja vredno stališče.

Obrtnik, ker si še preveč neorganiziran, žalibog zadnji, kar se tega tiče, se sklepajo brez tebe razni davki na obrt in trgovino, ne da bi bil ti vprašan, ki pod težo teh najbolj trpiš. Združi se, da boš upoštevan, da boš enakopraven drugim stanovom! Obrtniki, zavedni somišljeniki SLS širite vsepovsod zavest, da je edina organizacija, ki nesebično dela v dobrobit, procvit in obstoj obrtništva, »Jugoslovanska Obrtna Zveza«!

Obrtniki in prijatelji obrtnega stanu, ki boste ta list prejeli v roke in čitali te vrstice, zavcdajte se, da je Vaša dolžnost s stanovskega in političnega stališča, da za omenjeni tabor kolikor mogoče agitirate in da delujete na to, da se ob tej priliki nanovo ustanovljena zveza razširi, zadobi močne korenine v obrtniških vrstah. Brez strahu na delo! Pot je strma — cilj je lep! Naj bo ta dan veličasten za vse slovensko štajersko, naj bo mejnik med prošlimi časi in bodočnostjo, naj bo začetek boljše bodočnosti, svetla danica obrtništva!

Strokovne stvari.

Občni zbor zadruga zidarskih mojstrov za Slovenijo.

Dne 17. oktobra t. l. se je vršil v mali dvorani Mestnega doma v Ljubljani občni zbor te zadruga. Zadruga, ki se je pred kratkim osnovala, šteje do danes 142 pra-

vih članov. Navzočih je bilo klub prometnim težkočam nad eno četrtino. Načelnikom se je izvolil g. Valentin Acceto, zidarski mojster v Ljubljani, namestnikom pa Mat. Curk, zidarski mojster v Ljubljani; dalje pet odbornikov in pet namestnikov.

Sklenilo se je več važnih sklepov, med drugim resolucija na dež. vlado, da se omejene koncesije po § 6 zakona iz leta 1893. o stavbenih obrtih ne izdajajo več; določba je uveljavljena le še na Kranjskem. Nadaljni sklep je bil, da se pozove kamnoseške in vodnjarske obrti z ozirom na njih podoben posel k pristopu v zadrugo. Izrazila se je tudi želja, da naj bi se združile v zvezi vse stavbne obrti. Odklonil pa se je poziv k pristopu krajevne zveze obrtnih zadrug, ker sploh še ne obstoja, dasi pošilja že plačilne naloge. Imenovali so se zaupniki za vsa okrajna glavarstva; glavarstva sama se pa naproša, da gredo na roko tem žaupnikom. Vsestransko se je poudarjala važnost in odgovornost zidarske obrti, poudarjala se je potreba po izobrazbi, kakor tudi po samozavesti gospodov mojstrov, da se naj ne vtikajo razni šušmarji v ta posel.

Na obrtnonadaljevalnih šolah v Ljubljani se je pričelo šolsko leto 1920/21 v nedeljo dne 17. oktobra 1920. Vpisovalo se je: 1. za strokovno nadaljevalnico za mehansko-tehniške obrti v vodstveni pisarni I. mestne deške ljudske šole v Komenskega ulici št. 19; 2. za strokovno nadaljevalnico za stavbne obrti v vodstveni pisarni II. mestne deške ljudske šole na Cojzovi cesti št. 5/I; 3. za moški oddelek strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti v vodstveni pisarni IV. mestne deške ljudske šole Na prulah št. 13/I; 4. za ženski oddelek strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti v ravnateljski pisarni I. mestne dekliške meščanske šole na Sv. Jakoba trgu št. 1; 5. za splošno obrtno-nadaljevalno šolo v vodstveni pisarni III. mestne deške ljudske šole na Erjavčevi cesti št. 21/II. Vajenci in vajenke, ki se še niso vpisali, kakor tudi oni, ki se niso že pri vpisu izkazali z odpustnico ljudske šole ter prispevali 10 K vpisnine za učila, naj store to takoj naknadno. — Pouk se prične začetkom tega tedna. Katere dneve se poučuje, zvedo vajenci in vajenke pri šolskem vodstvu, ki daje vsa podrobna pojasnila. — Obisk obrtno-nadaljevalnih šol je za vajence in vajenke v smislu 3. odstavka § 99 b) obrt. reda obvezen. Delodajalci in delodajalke so dolžni skrbeti za redni šolski obisk. Protj onemu, ki bi to svojo dolžnost zanemarjal, se bo kazensko postopalo.

Vse obrtnike iz Ljubljane in okolice pozovemo, da prijavijo svoje učence za

vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo, ki se bode po dolgih težkočah vendar otvorila.

Tovariše pozivljamo, naj delajo na to, da se tudi v drugih večjih krajih odvarjajo te vrste šole.

Dopisi.

Rečica ob Paki. Dne 10. oktobra se je vršilo na Rečici ob Paki zborovanje obrtnikov iz Savinjske, Mislinske in Saleške doline. Udeležilo se je mnogoštevilno obrtništvo. Kot govornik je nastopil g. dr. Ogrizek iz Celja, ki je z vznesenimi besedami obrazložil sedanj položaj obrtništva, njegove težnje, zahteve, njegove dolžnosti in pravice. Razmotrival je vprašanje obrtnih organizacij, stališče malega in srednjega obrtnika v nasprotju z velekapitalom, ki pogubonosno namerava ugonobiti veš napredek. Pozivljal je obrtnike, naj se združijo, če hočejo računati na svojo bodočnost, v močno organizacijo, ki bo uspešno odbijala vse navale in napade, v organizacijo, ki temelji na podlagi krščanskih načel in ki v okrilju S. L. S. deluje v prid in korist obrtnika. Vsestransko odobravanje je pritrjevalo uspeh govornika. Dalje je obrazložil pomen bližajočih se državnoborskih volitev, program S. L. S. in nje glavni smoter — avtonomijo. Poudarjal je, da je edinole avtonomija, neodvisnost, ki nas zamore rešiti. Tudi neumestni davki so prišli na vrsto.

Po zborovanju, ki je trajalo nad dve uri, se je ustanovila nova »Obrtna zveza« za Savinjsko, Mislinsko in Šaleško dolino s sedežem na Rečici ob Paki. Pristopilo je lepo število članov, ki se je takoj začelo posvetovati, kako naj prične delovati, da bo v prid njim in celotnemu obrtništvu. Sprožila se je tudi misel, da naj bi se dne 21. novembra ob pol 11. uri predpoldne vršil na postajališču v Paškivasi pri g. Josipu Miheliču veliki obrtniški tabor za Savinjsko, Šaleško in Mislinsko dolino. — Po živahnem zborovanju, so se obrtniki zadovoljni razšli. Tem potom se najtopleje zahvaljujemo g. dr. Ogrizku iz Celja za prijaznost, ki jo je zopet pokazal napram obrtniku.

Komenda. V nedeljo dne 3. oktobra je imela »Obrtna zveza« prvo odborovo sejo, pri kateri se je temeljito razmotrivalo o izboljšku obrta v Komendi sploh. Zlasti čevljarji so prosili, da bi se kmalu ustanovil čevljarski tečaj. Občni zbor se je vršil v nedeljo dne 31. oktobra ob mnogoštevilni udeležbi. Kot govornik je nastopil g. Ivan Ogrin. Poročilo sledi v prihodnji številki.

Razno.

Tovarna špirit in drože, d. d. v Račjem. Zopet moremo v razvoju naše domače industrije zaznamovati važen nov pojav. Kakor znano, je pri nas veliko pomanjkanje drož in spričo tega smo bili prisiljeni, naročati to blago za drag denar iz tujine. Temu bo vsekakor odpomogla nova delniška družba, ki je prevzela, modernizirala in z novimi stroji opremila tovarno za špirit in drože v Račjem, tako da more ustrezati vsem zahtevam. Najboljši dokaz, kako zelo potrebna je bila ustanovitev te tovarne, je ta, da narašča povpraševanje po drožeh od dne do dne. Te drože se izdelavajo izključno le iz sadežev, in take drože so, kakor znano, najbolj zdrave. Želeti je le, da se naša domača obrtna podjetnost razvije tudi v drugih panogah, da bomo končno popolnoma neodvisni od tujega trga. Novemu podjetju, ki je to misel in stremljenje udejstvovalo, želimo popolnega uspeha.

Tobačni izvleček za pokončavanje škodljivcev na sadnem drevju. Kmetijska družba je prevzela nabavo tobačnega izvlečka za pokončavanje listnih uši in drugih škodljivcev na sadnem drevju in ga bo oddajala le podružnicam in sadjerejem v posodah po 50 kg po ceni 100 dinarjev ali 400 kron za to množino. Tobačna tvornica ne more oddajati tega sredstva v manjših količinah, ker ni dobiti za to primernih posod. Priporoča se podružnicam in posameznim kmetovalcem, da si naročijo to blago skupno v navedenih posodah po 50 kg in ga potem razdelijo med kmetovalce, pri čemer morajo ti sami skrbeti za manjšo posodo.

Železo za sodne obroče. Jeklarna Jurija grofa Turnškega na Ravnah je pripravljena sprejeti naročila železa za sodne obroče ter bi mogla v najkrajšem času postaviti to blago na trg. Cena železu za obroč je 20 K za 1 kg. Kmetijska družba bo posredovala naročila in razdelitev železnih obročev med vinogradnike in sodarje. Pozivljajo se torej ti, da takoj naznanijo Kmetijski družbi množino železnih obročev, oziroma njih težo in mero, da bo lahko družba jeklarni podala v to potrebna naročila.

Carinske olajšave za industrije, obrtnike in poljedelce. »Službene Novine« prinašajo v števil 217. naredbo generalne direkcije carine števil 61.602 z dne 23. septembra 1920, s katero se z neznatnimi izpremembami podaljšuje veljavnost lanske letne naredbe števil 17.392, po kateri se industriji, obrtniki in poljedelci pri uvozu za lastno porabo potrebnih strojev in obratnih surovin carine oproščeni, oziroma plačujejo za nekatere predmete brez ozira na provenienco le minimalno carino. Carinskemu uradu je treba predložiti pri vsaki pošiljki potrdilo trgovske zbornice in potrdilo trgovskega ministrstva v Belgradu, da uvažanega blaga ni v državi ali ne v zadostni množini. Podrobno besedilo naredbe prinesemo v prihodnji številki.

Svarimo pred nakupom zvonov, ki jih vedno pogosteje ponujajo razni, deloma židovski prekupčevalci po naših krajih. Ti

ljudje nimajo nikakih lastnih zvonolivaren, marveč dobivajo svoje blago iz inozemstva, večinoma od nemških tvrdk. Delajo proti proviziji, ki gre potem seveda na račun naročnikov. Tem naprté naposled tudi carino, tako da so končno cene zvonov pretirano visoke, naročniki pa razočarani. Osebito kadar gre za izpopolnitev deloma že obstoječega zvonjenja, treba prilagoditi glasove novih zvonov glasovom onih, ki so že v zvoniku. To pa ni lahka stvar. Ako se pozneje pokaže, da se stari in novi zvonovi glasovno ne strinjajo, nastopijo lahko za naročnika težki zapletljaji, ker ne ve, koga naj bi se držal. Tuja, za prekupčevalcem skrita tvrdka se bode v takih primerih gotovo branila vsake odgovornosti, ker ni določila poprej glasov starih zvonov. Na mestu je torej največja opreznost!

Iz orožja izdelujejo gospodarsko orodje. Po mirovni pogodbi je Nemčija prisiljena uničiti velikanske množine orožja. Nemška vlada je prišla na pametno misel, da uporabi jeklo, ki se nahaja v orožju, za izdelavo poljedelskega orodja,

Cene cementa v Nemčiji. Vsled znižanja cen železu in premogu je padla cena tudi cementu. V tovarni stane sedaj 10.000 kg cementa 3400 mark.

Industrija na Češkem. Glavnica, naložena v industrijo v Čehoslovaški, se je zvišala od oktobra 1918 od 51 na 154 milijonov kron. Sedaj obstoji 709 industrijskih podjetij, med katerimi je 21 tovarn za papir, 12 za čevlje, 49 tekstilnih itd.

Obrtno gibanje na Italijanskem od 1. 1913 do 1918. Obrtna statistika iz 1. 1913 je izkazala skoraj 117.000 podjetij, v katerih je bilo zaposlenih približno 1.300.000 delavcev. V letu 1911 je narastlo število podjetij na 244.000, a delavcev na dva milijona in tristo tisoč. V naslednjih letih se je kazal stalen napredek. Ako pogledamo razno vojno industrijo in množino domačega premoga, vidimo, da je dala vojna priliko v razmah v italijanskem hidroelektričnem obrtu. Na Italijanskem je največje izkoriščanje hidroelektričnih sil. V letu 1917 so izkoristili vodno moč skoraj za milijon konjskih sil, med tem ko so na Francoskem samo za 650.000, na Španskem za 440.000, na Švedskem in Nemškem približno za 700.000, a na Angleškem komaj za 80.000 konj. sil izrabili vodne sile. In ravno v tej stroki je ves italijanski napredek. Investiranje kapitala v obrtu se je splošno povečalo. Od leta 1913 do leta 1918 so narasle investicije s 300.000 milijonov na tri milijarde. Lahko se trdi, da je danes v Italiji investiranih skoraj 10 milijard v tej stroki. V letu 1913 je bilo približno le 5 milijard in 900 milijonov. Naredovanje se kaže v vseh obrtnih strokah, ali posebno v železarski, mehaniški, avtomobilski in paroplovni stroki. Pridobivanje železne rude je narastlo od leta 1913 do leta 1917 s 600 tisoč na en milijon ton. Tudi glede litin in jekla se kaže lep napredek. Vse to priča o intenzivnem delu in tehniškem napredku tako pri posameznem delavcu kakor tudi v zavodih.

Naš konzulat v Chicagu. V obveščenju interesirancev se objavlja, da je naslov novoustanovljenega generalnega kon-

zulata kraljevine SHS v Chicagu: General-Consulat of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes 115 F. O. Dearbord St. Chicago II. U. S. A. V njegovo jurisdikcijo spadajo te-le države v Severni Ameriki: Arkansas, Illionis, Indiana, Iowa, Kentucky, Louisiana, Michigan, Minnesota, Missouri, Tennessee in Wisconsin.

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani.
Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani ::

reg. zadr. z omejenim jamstvom., Kongresni trg 19.

Rezervni zaklad nad 500.000 K.

Hranilne vloge se obrestujejo po $3\frac{1}{4}\%$. Posojila na poljubno dobo let. — Osební kredit 6% proti podpisu zadolžnice ali menice. — Posojila proti zastavi terjatev potom cesije 6% . — Posojila na hipoteke $5\frac{1}{2}\%$ proti podpisu zadolžnice.

Hitra rešitev prošnji!

Uradne ure od 8. do 12. ure.

Prospekti brezplačno na razpolago.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon 100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Obdelan stavbni les

ležeč tik okrajne ceste pri Medvodah, se proda. — Več o tem se poizve pri:

IVAN PETERNEL, Preska p. Medvodah.

Karol Majce i drug

čevlarski mojster

Radeckega cesta štev. 6

se priporoča za vsa

v čevlarsko stroko spadajoča dela.

Prodaja izgotovijene čevlje in čevlarske potrebštine.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč

kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.

Stavbno podjetje in lesna trgovina Korošec Dragotin, Braslovče

prejema vsa zidarska in druga stavbna dela, izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune, prodaja raznovrsten les ter istega kupuje, izvršuje vsako množino lesenih zabojev vsake velikosti. — Delo solidno in po primerno nizkih cenah.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Sodna ulica št. 11

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa računov, eskomptira menice itd.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z o. z.

Sodna ulica št. 11

sprejema naročila za vsa stavbna in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih množinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omejj. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

➡ **Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas.** ➡

Lastna zeljarna.

Uzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Tršico (stekaduro)

ima v zalogi po zelo nizkih cenah

Obrtna centrala v Ljubljani

Sodna ulica št. 11.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Delniška glavnica: K 30,000.000.—.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana

Centrala:
Trst.

Sprejema vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Podružnice:
Dubrovnik,

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd.

Dunaj,
Kotor,
Metković,
Opatija,
Split,
Šibenik,
Zader.

Eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Ekspozitura:
Kranj.

Prevzema borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Rezerve: nad K 10,000.000.—.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva: **udobno, poceni.**

I. BAHOVEC nasl.
Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

Stavbna pisarna :: IVAN OGRIN

Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno, po primerno nizkih cenah.

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

Gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v pr. storih Zadr. zveze

Dunajska cesta 38/I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x